

ZGODNJA DANICA.

Katolišk cerkven list.

Danica izhaja 1., 10. in 20. dné vsaciga mesca na celi poli, in veljá po pošti za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gl. 60 kr., v tiskarnici sprejemana na leto 2 gld. 60 kr. in na pol leta 1 gld. 30 kr., ako uni dnevi zadenejo v nedeljo ali praznik, izide Danica dan poprej.

Tečaj XX.

V Ljubljani 10. malega serpana 1867.

List 20.

Razstava iz slabe izreje človeškega življenja, v osmih podobah.

Poslovenil Jože Jerom.

Pridi ljuba mladost, ki se življenja veseliš, te bom peljal v razstavo, pokazal ti bom osem živih podob, ki ti utegnejo biti dobra šola, da se obvaruješ hudih zmót življenja. —

V prvi podobi vidimo: prav ljubeznjivega, nežnega dečka; to ti je lepa podoba zdravja in nedolžnosti! Čisto je njegovo prijazno oko, lepo rudeče so njegove lice in vse njegovo obnašanje res kaj mikavno; kako se nedolžno igra; samo veselje se mu bere na obrazu, ki ga odrašeni ne poznamo več, odkar smo iz raja iztirani. O srečni otrok! ti si še zdrav, ker svojih moči s pregrehami ne gerdiš; tebi je še neznana: nevošljivost, lakomnost, prevzetnost in maševanje; otrok, kako si pač srečen, ker si nedolžen; ti se nimaš še zakaj kesati in tudi za nič zadostovati; ni ga še težkega kamna na tvojem mladem serčku. O, ko bi bil pač jaz tako srečen! Skerbi še ne pozná, njegove želje so še majhne in njegova preserčna mati ne pustijo, da bi pomanjkanje terpel. Nas odrašene pa velikokrat hude skerbi hudo tarejo; skerbi, ki si jih sami napravljamo, ali pa ki nam jih drugi nakopujejo, perve opustimo druge pa poterpežljivo prenašajmo. Kako srečna je pa tudi njegova mati, ki ga tako vesela smehljaše gleda; o naj bi pa tudi ona skerbela in pazila na svojega ljubljenca, da bi ji se učil poznati in varovati ceno nedolžnosti, in da bi enkrat tudi nji čast in veselje delal in ji teže starosti mečil in pomagal nositi.

Druga podoba nam kaže: mladenča v slabi družini, kjer jih veliko skupaj sedi, igrajo, pijejo, pojejo kolnejo, se smeja, kremlja od napák in pregreškov družih, norčujejo z božjimi rečmi, patudi preklinjajo, se gerdo roté in pridušajo, in še marsikaj družega pregrešnega se tam vidi in sliši. Nekterim se že na obrazu bere, kako hudobno serce da imajo; ker nekteri so zeleni kakor smert, drugi rudeči, pa ne kakor pohlevne rožice, ampak nekako rujave dolgočasne rakove ali kupraste barve, kakor večidel pijanci. Vender je pa eden izmed vsih posebno mikaven: lep, čverst mladenec s prijetno rudečimi lici, izrašen kakor jelka, in še oredeči, ko iz umazanih ust nesramne besede zasliši, pa se vender že posmehuje kakor da bi hotel svojo grozo zakrivati, in kakor bi se sramoval za neumnega in še nedolžnega veljati pri svojih slabih tovarših. Verjemite mi, on ni za to družbo; njega je bolj škoda med njo, kakor biser v blato; dal bi vse, ko bi ga mogel obvarovati; pa vender rad tukaj ostaja, ker ga vsi veliko čislajo, ga silno hvalijo, se mu nezmerno prilizujejo. Zakaj pa? Zato ker je lepši oblečen kot vsi drugi, in

tudi za vse druge plačuje; njegova mati ga je obilno z denarjem preskerbela. Piti še ne more tako kakor njegovi tovarši, pa vender se jim noče dati v tem sramotiti, in vidi se mu, da ga že tudi igra mika.

Kdo pa je ta mladenec? Tisti srečni nedolžni deček v prvi podobi. Mladeneč! beži, beži hitro, če hočeš oteti nedolžnost, oteti čednost, oteti srečo, dušno in telesno zdravje; ti si že na kraju pogubljenja, — še eno stopnjo, pa si zgubljen! O mati tega mladenča! skerbi za svojega sina po materno. Bog vé, če ji je znano, kje je zdaj njen sin? ali jo vender kaj serce boli? O, da bi ji ne bilo treba nikoli čez svojega ljubljenca jokati in morebiti še grenkejših solz točiti, kakor jih je točila na grobu svojega prerano umerlega moža. —

Tretja podoba pa nam bo to bolje razložila. — Tukaj vidimo v temni sobici postarano ženo vdovo; na obrazu se ji vidi, da britkosti in nadloge jo prehudo stiskajo in obdajajo... Oh, to je tista nekda tako presrečna mati unega mladenča. Preveč ljubljenu in mehkuženemu sinu je polovico premoženja prepustila, in za to bogastvo je on vse čednosti prodal, zapravlil dušno in telesno lepoto; drugo polovico ji je pa po sili vzel in z njo zdaj v takih pregrehah tiči in živi. Zdaj toži uboga mati in milo zdihuje zavoljo svoje prevelike mehкости in ljubezni, ktero moramo pa le slepo ljubezen imenovati; zdaj vidi nasledke slabe izreje: vender pa se še zmiraj tolaži in misli svojega sina še na pravo pot pripeljati, ter skuša z ojstrostjo; ali težko boš kaj opravila, nesrečna mati! ker prepozno je; in pa ker ena sama solza, ena lepa beseda iz ust otročjih pri veliko starših vse sklepe podere. Usmiljenja vredni mladenec, da so ti mogli tvoji oče umreti in te zapustiti! Zakaj sin potrebuje očeta, dovolj je hčeri mati. Vender, Bog vé, kaj dela; svoje nesreče si ti sam kriv! Pa pustimo zdaj ubogo mater in obrnimo se k:

Četerti podobi, ktera nam kaže bolešno, zeleno in vse objokano dekle. Še malo pred je bila zala, čversta devica, lepoticje svojega spola, čislana in ljubljena od svojega očeta in od vsih, kateri bi zdaj s perstom na njo kazali, ako bi jo vidili. Zakaj pa je zdaj tako objokana, tako silno užaljena? Kdo ji je pograbil lepe cvetlice z mladega lica, kdo ji je ukradel pokoj serca, kateri hudoben červ ji zdravje spodjeda?... Zopet tisti mladenec!... On jo je v strašno nesrečo pahnil, on je ropar njene nedolžnosti in njenega zdravja. Zdaj še le reva spoznava, da je greh res človeku nesreča in pogubljenje; zdaj še le se spominja na rajske dneve mladosti; kako srečno jih je v nedolžnosti preživela pri svoji pobožni materi, ktera pa zdaj z nejevoljo znad oblakov nanjo pogleduje. Oh zdaj toči zapeljana deklica britke solze kesanja in zdihuje noč in dan; ali zastonj

je vse plakanje, ker solze ji ne morejo nikoli več poverniti poprejšnje nedolžnosti, veselja in sreče ji ne zopet dati. — Poglejmo, kaj še v tej sobi vidimo, v kateri nesrečno dekle joka in plaka?

Peta podoba nam kaže starčka; pogledajmo ga bolj natanko. Lasje so mu beli ko sneg, obraz ljubeznjiv in vse obnašanje častljivo; pa vendar se vidi, kako hude dušne bolezni in rane terpi, in že skoraj ne vé kaj početi. Zakaj je pa vendar ta častljivi starček tako žalosten? Zato ker je una od tega slabo izrejenega mladenča zapeljana deklina njegova edina hči, in kar mu je žena umerla, na svetu edina tolažba, veselje in podpora; pa nesramni zapeljivec mu je ta edini zaklad oropal in mu edino podporo neusmiljeno iz rok izpulil. Ves zamišljeni, v britkost in žalost vtopljeni starček svojo preveliko nesrečo in zgubo premišljuje. Oh, ko bi le mogel jokati in si tako svoje bolno serce malo ohladiti!... Kje je tisti nesrečni zapeljivec? Ali bi ga nič ne peklo, bi se ne skesal, ko bi vse to vidil? Morebiti za kak trenutek, ker njegovi občutljivi so podobni juterni rosi ali pa otročjim in ženskimi solzam. — Ta brezvestni zapeljivec je zopet v svoji navadni družbi in se veseli, ker zdaj se je tej družbi že popolnoma privadil, in že tudi vse svoje tovarše prekosi s svojimi umazanostmi in nečednim govorjenjem, pred katerim vsak pošten človek mora orudečeti. Pa tudi v pijančevanju je on že vsim kos. Oh! kako on more zdaj piti, igrati, peti in se veseliti, ko trije, naj bolj nesrečni zavoljo njega žalujejo, jokajo, zdihujejo! O brezvestnost — preostudni greh!

Šesta podoba: Pri temni svetilnici sedi že pozno pozno v noči mlada, vsa izstradana in bolehnata žena; zmiraj pokašljeva in vidi se ji, da ne bo več dolgo dihal. Zraven nje v zibelki smejlaje sladko spančka prav ljubeznjivo dete. O srečno dete! da ne poznaš skerbi svoje prežalostne matere in tudi svojega očeta ne; sej ko bi ti težave in britkosti svoje matere čutilo, o gotovo bi se ne smejljalo, ampak britko jokalo bi, ne spančkalo, ampak v strahu čulo! Še manjši dete ima uboga mati na naročji in zraven njega mило mило zdihuje. — Pa zakaj tako pozno po noči sama žalostna žena z otročičkoma tako žaluje? Kje so njen oče? V temnem grobu; ker nesramnosti njih hčere so jih prežgodaj pod zemljo spravile. Kje je moževa mati? Tudi ona v hladni zemlji počiva, in njen slabo izrejeni in ves razuzdani sin jo je prežgodaj pokopal. — Ali zakaj pa njenega moža, očeta nedolžnih otročičkov, ni doma? Zakaj ga ni, kaj ga zadržuje? — On je še v svoji navadni družini in si hoče skerbi z vinom pregnati in z igro svojo revščino pozabiti. Žena ga čaka, otroci zmerzujejo in terpe lakoto; brezvestni oče pa popiva in igra. — Ali pa ne more revna žena, nedolžni otročiček v zibelki, in ljubeznjivi dojenček na maternih persih tega terdovratneža omehčati? Morebiti bo jokal, svoje dozdanje življenje prekliceval, resnično sklenil se poboljšati; pa jutri — jutri bo zopet to družbo obiskal in še gerši delal, ker taki zgubljeni ljudje nimajo serca.

Pregreha ni ljubeznjiva, ampak ostudna, in če bomo bolj natanko premišljevali, tudi mi jo bomo studili. O ko bi jo bil vendar tudi uni mladeneč studil — sto in stokrat blagor njemu! In ako bi jo studil bil, bi meni ne bilo treba vam danes sedme in osme podobe risati.

Kaj pa vidimo v sedmi podobi?

Sedma podoba nas pripelja v temno ječo. Izmed vsih gerdih, hudobnih, ostudnih obrazov krastovega obnašanja vidimo le enega, ki ima še nekoliko lepote in nekdanje dobroserčnosti na obrazu. Kako pa je prišel otrok in ded premožnih in imenitnih staršev v ta nesrečni kraj, med roparje, tate, tolovaje in druge hudodelnike? Prešestovanje, pijančevanje in igra mu je

njegovo obilno premoženje požerlo in ga popolnoma ubožalo. Ker pa ni bil nikoli od svoje mladosti pomanjkanje vajen, in ko je že tudi vse premoženje svoje žene zapravil, — so mu rastle dolge roke in je začel zmikati in krasti. Strašna prememba! Kdo je zmožen zdaj spoznati v sivi pusti jetniški obleki nekdanjega gizdalina? Blagor si njegovi materi, da počiva v hladni zemlji ter ne vidi sramote svojega ljubljence! Pač blagor tudi ženi tega tatú, da tudi ona te strašne nesreče doživela ni: že je leto, kar tudi ona počiva v tistem grobu, ker še le tam je počitek našla; upajmo, da tudi za svojo dušo. Kje sta pa una dva uboga otroka? Mlajši je šel kmali za materjo v nebesa, stareji je pa pri pobožnih ljudéh, kateri so se srote usmilili, ktera ima očeta v ječi zavoljo njegovih hudih del. Toda ni ga več tam, ker je že dostal; in kje je zdaj, nam bo kazala:

Osma podoba. V tamni čumnati na slabi postelji leži bolnik, res revna in vsa od glada oslabiljena oseba. Živi človek ne more v njem čverstega, zalega mladenča spoznati, ki smo ga popred premišljevali. Kako vendar pregreha premore lepo Božjo podobo tako ostuditi in skaziti!... O res, pregreha, ktera je že davno dušo okužila, se je zdaj tudi še telesa lotila; zdaj hoče obupati, ker vidi zmiraj pred očmi, kakor bi iz groba vstajal duh nesrečne njegove matere, milovanja vrednega starčka in žene, ki mu žugajo in zginejo, pa zopet se prikažejo in mu ne dajo počitka noč in dan. Počasi — pošasti svoj pot stopajo njegove pregrehe in vse nesreče, ki jih je storil, kakor pošasti pred očmi, — kakor strašno brezno se mu odpira večnost! — O nesrečni! Vsi so nalezljivca pustili; prijatli so zbežali, njegovi naj dražji počivajo v hladni zemljici; samo ena stvar ga ne zapusti in mu je ostala zvesta: njegova edina hči.

S silno pridnostjo, z žulji na rokah je svojega očeta v bolezni preživela in mu tudi zdaj streže prav z otročjo ljubeznijo. — Drago dete! Bog te bo blagoslovil, in nebeški oče ti bo povernil. Blaga deklica tudi zmiraj vsega obupnega očeta prosi, mu prigovarja, naj bi se vendar z Bogom spravil; toda on noče nič od tega slišati, — ona moli, on pa preklinja, da je groza. O kako ona trepeta zavoljo njegove večnosti! Strah pred večnostjo, bolečine in obup še zmiraj hujši prihaja in skoraj mu ze zadnja ura bije. Zdaj še le privoli duhovnega poklicati. Mašnik pridejo; toda prepozno je: nesrečnež je bil — mertev!

Jezuiti.

Majhna je čebela med letječimi živalmi, pa njen sad ima prednost med sladčicami. Sir. 11, 3.

IV.

Jezuitovski red začno preganjati.

„Blagor mrtvim, ki v Gospodu umerjejo! Odslej naj počivajo od svojega truda; zakaj njih dela gredo za njimi.“*) Te besede svetega pisma veljajo popolnoma presrečnemu vtemelitelju jezuitovske tovaršije. Lahko pa bi bili tudi pri njegovi smertni postelji njegovi tovarši se pritožili z učenci sv. Martina škofa, rekoč: „Oče! zakaj nas zapušaš? Komu boš nas izročil? Zgrabljivi volkovi bodo tvojo čedo napadali, in ko pastirja zgubimo, kdo jih bo ugnal?“**)

Čista resnica je sicer, da so razni vladarji, in naj prvi Janez III, portugalski kralj, svetega Ignacija prosili jezuitovskih misijonarjev, ki jih njih oče pridno zbira in pošilja na vse kraje.

*) Razod sv. Janeza 14, 13.

**) Iz življenja sv. Martina škofa.

Ne le samo po Evropi, temuč po dalnji Indii, po Kitajskem, po ledenih sibirskih planjavah, po žarečih kalifornijskih pušavah se nahajajo neutrudljivi delavci v vinogradu Gospodovem in sejejo besedo Božjo. Glad, žeja, razsutje bark, zaničevanje in naj strašnejši muke jih pričakujejo sem ter tje; ali vender, naj jih že tudi obešajo ali za vrat ali za noge, naj jih na geradah sožigajo, v vodah potapljavajo, žive odirajo, jim kožo raz glave potezajo, jih križajo, in ob kratkem: naj jih terpinčijo, da je groza govoriti — ti možje se za to ne zame-nijo in vse muke tako stanovitno premagajo, da se še divjaki nad tem čudijo, se premagane spoznajo ter se podveržejo sladkemu jarmu svete Jezusove vere. Pa ne le samo v premorskih krajih, ampak tudi v Evropi se zoper njih nevihta vzdigne. Še za življenja njih očeta jih iztira iz svojih dežel preneglo oklicani zagovornik svete vere in poznejši odpadnik, angleški kralj Henrik VIII nečistega spomina; vender vkljub naj hujšemu njegovemu preganjanju jezuiti kot dobri pastirji na skrivnem zahajajo na Angleško in posebno na Irsko, in preganjane in stiskane katoličane podpirajo in tolažijo. Na Francoskem so za tega voljo nekterim profesorjem tern v peti, ker so bolj učeni od njih, kakor priča neki bistroumen protestant, rekoč: „Naj bolj jim (jezuitom) je bilo pri sercu, vseučiliša spodobno vravnati. Naj več so se z učenjem starih jezikov pečali in sicer s takim pospehom, da se je vse čudilo. Mladost se je pri njih več v dveh mescih naučila, kakor drugač v dveh letih, še celo protestanti so iz daljnih gimnazij sinove domu klicali in jezuitom v nauk izročevali.“*) Iztira jih nadalje bogata in mogočna beneška ljudovlada, ker nočejo v njeno krivično djanje privoliti in papežu nezvesti biti. Še le čez celih petdeset let se smejo zopet verniti na Beneško. Izžene jih sedmograško, ker se krivoverci zoper njih vzdignejo, in ravno iz takega vzroka tudi Ogersko, Češko, ko se rimski kralj Miroslav države polasti, in Rusija, ker mesenemu Petru I po volji niso.

V osemnajstem stoletju gre jim spervega bolj po sreči: njih pridige, spovedovanja, keršanski nauki in odgojevanje mladosti jih povišajo na teme zaslužene veljavnosti. Povsod slovijo njih misijoni in jih moralno močne in mogočne storé; pa prav to je vzrok, da jih evropejske vlade jamejo pisano gledati. V Paragvaju utemeljijo republiko in jo tako modro in milo vladajo, da jim zastran tega tudi njih protivniki hvale odreči ne smejo. Neki slaven prirodoznanec jih zavoljo tega tako-le čisla: „Jezuitovski misijoni so med divjimi narodi več ljudi spreobrnili in omikali, kakor pa vsi tisti vladarji, ki so jih s svojimi armadami napadali in si jih podvergli. Poterpežljivost, milost, lepi zgledi, pobožno življenje in sploh čednosti so kinčale jezuiške očete, so ganile divjake in premagale njih sumljivost. Prostovoljno so k njim hrepeneli učiti se postave, ki človeka popolnega stori, so se podvergli tej postavi in se v skupšine zbirali. Nič ni jezuitov bolj povzdignilo, kakor, da so divje narode omikali, in njihovih držav niso z orožjem, temuč s čednostjo utemeljili.“**)

Ravno tako častito piše zastran njih francosk, pa nekako ne svetohlinski zgodovinar, rekoč: „Nič ne prekosi čistega vedenja, milega truda in očetovskih skerbí paragvajskih jezuitov. Sleherni je pravi oče, kakor tudi med enim voditelj svojih podložnih dušic; njegove oblasti nobeden ne opazi, in sicer zato ne, ker nič ne zapové, nič ne prepové, nič ne kaznuje, razun tega, kar sveta vera kaznuje, prepové in zapové, kateri so vsi skupaj serčno vdani. V tej državi ni nikogar brez dela, noben dan ni pa tudi z delom preložen; tu je živč zdrav,

obilan in enak za vse deželane, ki so spodobno oblečeni in v prostornih hišah prebivajo; tu so postreženi stari ljudje, vdove, sirote in bolniki tako, kakor nikjer drugod po svetu ne.“*)

Na videz so nekteri kralji in njih ministri sicer jezuitom vdani in jih zavoljo njihove učenosti in odgojnosti šolske mladosti visoko čislajo, z eno besedo, jih božajo in se jim prilizujejo, ali prav za prav se jim ravno tisti hip hlinijo, ko se začne predigra naslednje drame, ali ko je na tihem že sklenjena njih poguba. Pa tudi jezuiti le predobro poznajo svoje sovražnike in ne pregledajo nevarnosti, ki jim žugajo, ker prepričani so, da jih čertijo posvetni modrijani, državni zbori in janzenisti; vender pa ne menijo, da bi jih zadela strela od ondod, od koder je naj manj pričakujejo.

Ljudske duhovne vaje v Smledniku.

Kaj bo pa to spet — čemu pa to? bi utegnil marsikteri reči, ko bo zagledal ta napis v „Zgodnji Danici.“ Sej še ni dolgo tega, kar so imeli Smlejci ljudski misijon, in zdaj sedem mescev po tem pa že ljudske duhovne vaje. To je že „dobrot odveč.“ — Le počasi, prijatelj moj, ki to bereš; nikar se ne prenegli in ne sodi napčno. Ne misli, da sv. misijon ni sadu obrodil — ter potrebujemo še duhovnih vaj (eksercicij), da kaj izdā pri Smlejcih. Le poslušaj, hočem ti razjasniti to reč in sicer s pripravno priliko. Podobar, kaj ne, kadar hoče izrezati lepo, prelepo podobo, vzame v roke gerčast in grampov hrastovec, odseka narpred s težko sekiro in z velikim trudom velike gerče in izraske, ter vse odstrani, kar je rogljatega, in počasi teše in seka, da se mu sčasoma prikazuje podoba človeška, ktera ima kazati kakega svetnika. In ko je že vse gerče in izraske odsekal in se mu je prikazala že podoba, ki ima glavo, roke in noge, odloži težke sekire in dleta, vzame v roke manjši, drobnejši orodje in z veliko skerbjo rezljā in rezljā, pili in trebi, lika in snaži, da se na podobi že vidijo posamezni udje, lično izdelani, in stoji na zadnje krasna podoba, delo njegovih marljivih rok, pred njim, ki se smé očitno postaviti ljudem na ogled. Ravno taka je z duhovnimi vajami po sv. misijonu. Ne morem tajiti, da sv. misijon v Smledniku je v jeseni lep sad obrodil in večina fare naše se je predrugečila, gerče in gerdi izraski so bili odstranjeni, lepo prenovljena je fara in postala je lepa keršanska podoba, vredna v zgled postavljena biti drugim soseskam, ki niso imeli sv. misijona. Ali kdo ne vé, da z enim mahljejem vsaka gerča ne odleti, da treba je velikokrat vdariti z močnim orodjem, da odpade vse, kar je rogljatega. In tako so te duhovne vaje še marsikaj storile, kar je primanjkovalo; vodili so jih pa trije po slovenski deželi že sploh znani in zelo zelo ljubljani očetje jezuiti: P. Doljak, P. Kos in P. Valjavec. Vterdili so dobre v stanovitnosti in pridobili so še druge, ki so ali omahovali, ali pa še celo terdovratni bili, da so zdaj s prvimi dobrimi enega duha in ene misli. Duhovne vaje so kakor žebelj, ki pribije kako reč, da se ne premakne; ker v duhovnih vajah se razsvetljuje um, vterjuje spomin in nagibljuje volja k dobremu. Kristjan vidi v duhovnih vajah lep izgled Jezusa Kristusa, ki se mu predstavlja v njegovem rojstvu, življenju, terpljenju in smerti in po katerem naj tudi on vravna svoje življenje.

Oče jezuitov sveti Ignaci je sicer osnoval duhovne vaje za mesec dni, ali ker pri nas ni bilo mogoče tako obširno jih dati, predlagali so nam prečastiti patri v štirih dneh in pol prav primerne in tehtne resnice, ktere smo premišljevali po trikrat na dan. Naj povem

*) Ranke. Zgodovina rimskih papežev.

**) Buffon.

*) Raynal.

nekoliko, o čim so govorili ti iskreni gospodje. Pervi dan, binkoštno nedeljo zjutraj po zaklicanju sv. Duha je bil govor od imenitnosti in potrebnosti duhovnih vaj. Ako so že telesne vaje za vojsko, branje in pisanje potrebne in imenitne, koliko bolj duhovne vaje, ali vaje dušnih moči. Drugo premišljevanje je bilo od srečnega stanú prvih staršev pred grehom in od nesreče njih po grehu. Tretje od resnic: smerti, sodbe in pekla. Drugi dan smo premišljevali dvoje bandero, bandero satanovo in bandero Kristusovo; potem včlovečenje Sinú Božjega, in popoldne smo gledali v duhu Jezuska v hišici nazareški pri Jožefu in Mariji. Tretji dan je bilo premišljevanje, kako moramo hudo nagnjenje zatirati, ako hočemo v resnici Jezusa posnemati, ter smo posebno še premišljevali Jezusa v skušnjavah, in popoldne smo gledali, kako se je obnašal v obednici, kjer nas je učil ponižnosti in ljubezni, ljubezni celo do sovražnikov, ker je tudi Judu Iškarijotu noge umival. Četrti dan smo premišljevali Jezusovo bitko terpljenje in smert in potem njegovo neskončno ljubezen do nas, ker nam je dal vse, kar je imel — celo presveto svoje serce. Popoldne pa je bil lep in silno potreben nauk od odpustkov, od katerih ljudje sploh silo malo vedó. Zgovorni pater imenoval je odpustke cekine, s kterimi si zamoremo toliko odkupiti za nebeško kraljestvo. Zadnji govor v četrtek zjutraj je pa bil od stanovitnosti, v katerem je priporočal g. pater vsm poslušavcem, da naj derže, kar imajo, da jim nihče krone ne odvzame. Vidilo se je pri tem govoru, kaj vse stori prava keršanska ljubezen do duš; kajti ni se mogel ločiti goreči pridigar od Smlejcev, le vedno je govoril in še le govoril k vsakemu stanu posebej in posebno vabil in prosil mladenče in dekleta, da bi ostali stanovitni v dobrih sklepah, ki so jih spet ponovili. Mertva čerka tega ni v stanu popisati, kar smo slišali ali vidili v tem času.

Kaj posebnega so duhovne vaje, in reči moram, če že sv. misijon dopada ljudem, da toliko bolj dopadajo še duhovne vaje, ker v duhovnih vajah pater ne gre s štolo in roketom na prižnico, temuč v svojem navadnem talarju in z biretom na glavi stopi kakor oče v sredo med ljudstvo na povišan kraj v sredo cerkve, kjer stoji miza in stol zraven nje, na mizi pa britka martra. Pater pa, ki ima premišljevanje, zdaj sedi, zdaj stoji, zdaj ima bired na glavi, zdaj ga položi zraven sebe in stojé govori s silno ojstrim glasom proti poslušavcem. Neizrečeno povzdigne še mičnost, kedar vzame britko martro v roke ter na njo povzdignjeno kaže in k poslušavcem govori. Vspeh takih premišljevanj in govorov ni majhen. — Tudi spovedovali smo skoz te dni in jih obhajali kakih 1500, veči del domačih. In tako, predragi bravec, smo imeli skoz 4 dni in pol spet srečo med seboj viditi in jih pridigovati slišati te prečastite gospode. Veseli smo bili binkoštno saboto zvečer, ko smo jih dobili iz stare Loke, kjer so sv. misijon končali ali žalostnega serca smo bili, ko so nas zapustili v petek po binkoštih ter so potovali nazaj v Požego, od koder so šli že mesca sušca misijonovat. Čudež zares je to, da niso onemogli pri tolikem trudu, ker imeli so od mesca sušca do 13. junija pet ss. misijonov, vsakega po 10—12 dni, in nazadnje še ravno popisane duhovne vaje v Smledniku. Vidno je Bog ž njimi. Bog jih ohrani na prid slovenskih dežel mnogo mnogo let!

Zdaj pa, ljuba Danica, ti bom nekaj potožil, ako boš mogla kaj pomagati. Znano ti je že gotovo, da kjerkoli je kak shod, se vidijo taki, ki prodajajo vsakoverstne sladčice, zavite v popirčilih s prilepljenimi listki, na kterih so tiskane besede zelo pohujšljive. Glej! tudi v Smledniku so bili taki „cukerberkarji“ v jeseni ob času sv. misijona in zdaj o duhovnih vajah spet. Prodajali so take zapeljive cukerčke, tako da se smé reči:

„Kjer si je Bog altar postavil, hoče tudi hudič imeti svoj sedež, da, ko se Bogú duše pridobljavajo, tudi hudič kaj vjame.“ Kdo poštalenca, tiska take marnje? Ali bi se ne moglo nikakor v okom priti temu peklenškemu delu? Ali bi ne mogla svetna gosposka prepovedati tega? O koliko pohujšanja pride iz tega, to le vé ta, ki spoveduje! Prosim te tedaj, predraga Danica, ki za neumerjoče duše tako lepo znaš skerbeti po svojih podučljivih spisih, prosim te, odpravi, kolikor je le v tvoji moči, še to gerdo napako naših tiskarjev in skerb, da se tudi od te strani odpravi pohujšanje. K temu Bog pomози!

M-b-j-v.

Pristavek. Poskušalo se je zoper to kugo že to in uno, opravilo pa se je le malo, ker satan lakomnosti in škrt nečistosti tukaj zvonec nosita. Tiskarji ni kramarji pravijo, sej je v cenzuri bilo (?), posvetnjaki se izgovarjajo, da to je bilo in bo, dokler svet stoji, ne pomislijo pa, da tudi strup je zmiraj bil in bo, pa se vender ne smé očitno prodajati, da bi se ljudstvo z njim kužilo; tudi pekel je zmiraj bil in bo, pa bi vender ne kovač nesramnih verstic, ne tiskar, ne kramar rad ne prišel vanj. — Ravno te dni smo slišali, da v nekem kraju je nevestnim kramarjem župan taki strup pobral, nekje drugej so se mu bili pa tako ustavili, da jih je zamogel le s pomočjo žandarjev premagati in jim kužilo odvzeti. Verjetno je, da pri razširjeni avtonomii pošteni župani v tem veliko pomagati zamorejo, kterim je na tem ležeče, da se mladina njih okroga ne kuži s tem dušnim strupom. — Tudi se že davno pri bukvarji Gerberji v Ljubljani dobivajo poštene verstice, ktere so unim zapeljivim ravno nasproti in obsegajo čedne nauke za otroke, odrasene itd., kakor je primerno rečem, ki se dajajo za „odpustke“ ali „kolače“, kakor pravijo. — Poslednjič pa bi mogli katoliški ljudje tudi sami pametni biti in strupa ne kupovati ter gerde reči studiti. Sej: gerd je dedec ali babura, ki take reči prodaja, gerda in nečista je njegova roba, še zemlja smerdi, na kateri taki „štant“ stoji, čiste golobice ne bodo tamkaj posedale, snažne čebelice ne medú iskale na takem gnojnem kupu.

Vr.

Ogled po Slovenskem in dopisi.

Iz Ljubljane. Četrti dan tega mesca dopoldne od 10—12. je naš častiti rojak gospod Janez Kulavica dosegel doktorstva na dunajski vseučilišnici očitno obdeloval in branil stavke ali teze iz vesoljnega bogoslovstva, ki jih je tako primerno sedanjemu času odbral, da bi bilo prav želeti, ako bi o dobri priliki blagovolil saj sem ter tje kako obravnavo za naš cerkveni list izdelati v korist duhovstvu in drugim, kteri želé stalnega in neoveržljivega poduka. Take posebno primerne obravnavanja so n. pr.: Neverstvo, panteizem, ateizem, sama katol. cerkev je Kristusova cerkev, tolerancija ali znašljivost; Mojzesovi šesteri dnevi, komunizem brezbožen, krivičen, škodljiv člov. družbi, neumen; pravično pridobljenje posestva sv. Petra, glavni vzrok jutrovega razkolništva, Cerkev je odpravila sužnost, vselej si je vlada sama sebi naj več škodvala, kedar je Cerkev nadlegala, konkordat, škofje imajo sodnjo pravico, imenitni poklic tirja pri mašnikih čednost in učenost, latinski cerkveni jezik, katoliški možje ne morejo poterditi mladostne olike, ktera nima nobenega ozira na katoliško vero in veljavo sv. Cerkev, dušni pastir naj išče pogosto prejemanje ss. Zakramentov pomnožiti, kolikor koli mu je moč, cerkvene blažila in blagoslovila itd. Ker je sedanji čas vsakemu treba mnogo brati in študirati, posebno pa mladim gg. duhovnom, jim bodo omenjene tvarine, ki jih tukaj pridenemo, gotovo dobro služile za prevdarke in nadaljni uk.

E Theologia Fundamentali. 1. Dixit insipiens in corde suo: Non est Deus (Ps. XIII.) 2. Pantheismus est Atheismus. 3. Sola Ecclesia Catholica notis fulget Ecclesiae Christi. 4. Tolerantiam, quam dicunt theologicam, respuit ratio, civilem pro re nata non excludit. Ex Archaeologia Biblica. 1. Moysis Hexaëmeron omne virorum, scientia naturae vere excellentium, tulit punctum. 2. Sacrificia ex institutione divina sunt repetenda. 3. Anni Geneseos sunt anni veri et proprie dicti. 4. Electio populi Israël non repugnat divinae justitiae. 5. Spes vitae futurae pios in A. F. solabatur. 6. Lex, „paedagogus noster in Christo,“ fini suo apprime convenit. Ex Introductione in Libros Sacros V. F. 1. Canon Tridentinus est itidem Canon Ecclesiae primaevae. 2. Prophetæ biblici a vatribus gentilium toto coelo differunt. 3. Auctor prophetiarum, quas appellatio Deutero-Isaiae placuit insignire, est ipse Isaías Propheta. 4. Quae dicuntur „additamenta libri Esther,“ sunt Canonicae auctoritatis. 5. Vaticinium Danielis IX, 26. convenit in annum, quo Jesus in crucem actus est. 6. Narratio „οἱ ἑβδομήκοντα“ apud Aristeam fabulam sapit. Ex Hermeneutica Biblica. 1. Ecclesia Catholica lectionem ss. Literarum non vetat, sed moderatur, et ita salutem fidelium consulit. 2. Duplicem in quibusdam Scripturae locis sensum defendimus. 3. Interpreti Analogia Fidei ob oculos versetur oportet. 4. Mythos in ss. Literis non invenimus. 6. Apocrypha cum materiali tum formali suo a Canonicis Libris discrimine produnt originem spuriam. 6. Schola Antiochena insignia sibi in exegesi sacram vindicat merita. Ex Introductione in Libros Sacros N. F. 1. Josephus Flavius est testis Jesu Christi. 2. Patroni divortii ad Matth. V, 32 et XIX, 9. perperam provocant. 3. Qui in Evangelii dicuntur ἀδελφοὶ τοῦ Κυρίου, sunt consobrini Domini. 4. S. Paulus eo biennio, cujus Act. Ap. XXVIII, 30. fit mentio, non obiit diem supremum, sed in libertatem assertus Roma discessit. 5. Auctor epistolae ad Hebraeos est s. Paulus. 6. Jacobus, auctor epistolae Catholicae, est Jacobus Apostolus, Alphaei filius, consobrinus Domini. E Theologia Dogmatica. 1. Ex eo, quod animam nostram spiritualem novimus, Deum esse personalem convincimur. 2. Unitatem Dei, qua tres unum credi debent, esse unitatem secundum individuum singularemque substantiam, etiam e genuino I Joan. V, 7. testimonio probatur. 3. Christus mortem nostram moriendo destruxit et vitam resurgendo reparavit (Prael. pasch.) 4. Indulgentia non est nuda tantum poenae canonicae remissio. 5. Quae matrimonio inest ratio Sacramenti, a baptismo, non a benedictione sacerdotis derivatur. 6. Esse Purgatorium postulat ratio, confirmat Revelatio. E Theologia Morali. 1. Ethica Christiana momento tum theoretico tum practico praestat philosophicae. 2. Fundamentum omnium legum est: „Ratio divina seu voluntas Dei, ordinem naturalem conservari jubens et perturbari vetans“ (s. Augustinus). 3. Dantur consilia evangelica etiam in concreto. 4. Communistarum doctrina est impia in Deum, injuriosa proximo, societati pernicioza, in se absurdissima. 5. Occultam compensationem confessarius vix consulat, raro permittat, pro facta tamen, debitis vestita conditionibus, restitutionem non exigit. 6. „Domus Dei fide fundatur, spe erigitur, caritate perficitur“ (s. Augustinus). Ex Historia Ecclesiastica. 1. Emonae, Saviae quondam civitate, vita monastica jam saeculo IV. floruit. 2. Patrimonium s. Petri justissimis titulis coaluit. 3. Principalis causa schismatis orientalis praesulum Constantinopolitanorum ambitio fuit. 4. E celeri propagatione placitorum Lutheri eorundem praestantia falso infertur. 5. Servitutis abolitio Ecclesiae in acceptis referenda est. 6. Ecclesiam affligendo Respublica civilis sibi ipsi nun-

quam non plurimum nocuit. E Jure Canonico. 1. Decretum Gratiani qua collectio vi legis caret. 2. Concordato Austriaco vis et efficacia pacti internationalis inest. 3. Episcopi potestatem jurisdictionis radicalem immediate a Deo obtinent. 4. Contractus matrimonialis non est ipsum matrimonium, sed causa efficiens matrimonii. 5. Sic dicta Forma Tridentina ab Ecclesia jure decreta est. 6. Etiam censuris ecclesiasticis momentum vindictivum necessario inest. Aus der Pastoral-Theologie. 1. Tugend und Wissenschaft fordert vom Priester sein erhabener Beruf. 2. Den Prediger soll der Grundsatz leiten: „Wir predigen Christum den Gekreuzigten“ (I. Cor. I, 23.). 3. Die Kirche ist zur Beibehaltung der lateinischen Cultsprache durch die wichtigsten Gründe bestimmt. 4. Katholische Männer können sich jene Art von Jugendbildung nicht gefallen lassen, welche vom katholischen Glauben und der Autorität der Kirche ganz absieht (Vgl. Syllabus, prop. 48.). 5. Der Seelsorger suche den öftern Empfang der heiligen Sakramente möglichst zu befördern. 6. Die kirchlichen Segnungen und Weihungen finden ihre Begründung und richtige Erklärung im Sündenfalle und in der Erlösung.

— Milostni knez in škof bodo mesca kimovca delili sv. birmo tako-le: V Cirkniški dekanii: 2. kim. popoldne v Planini; 3. kim. dopoldne v Cirknici, popoldne v Grahovem; 4. dopoldne v Starem tergu pri Ložu, popold. v Oblokah. — V Postonjski dekanii: 5. kim. dopold. v Postojni, popold. v Senožečah; 6. dopold. v Vremah; 7. dopoldne v Hrenovicah; 8. dopold. v Slavini. — V Bistriški dekanii: 9. kim. dop. v Košani; 10. dopoldne v Ternovem, popoldne v Knežaku; 11. kim. na Studenem v Cirk. dek.

Iz Ljubljane. 2. t. m. je v mestni hiši gosp. dr. Kosta prisegel za novega ljublj. župana vpričo gosp. deželnega predsednika Konrada pl. Eybesfelda. Blagosrečni gosp. deželni predsednik je o tej priliki gosp. županu iskreno srečo vošil, ga dostojno in odkritosrečno pohvalil, in kakor sploh večkrat, tako je zdaj povdarjal na doželeno spravo in edinost med mestnim prebivavstvom. Gospod župan se je vdano zahvalil za obnovljeni dokaz cesarske dobrote in milosti, pa tudi gospodu deželnemu predsedniku za podporo in posredovanje, ter je razodel nado, da bo svojo težko nalogo zamogel srečno zverševati, ako mu bode tudi nadalje v delež zaupanje visoke vlade, zaup slavnega srenjskega odbora in pa prebivavstva; tudi bode z veseljem si prizadeval za spravo in poglajenje poslednji čas umetno poojstrenega nasprotja, kar se bode vsrečilo, ako bode pomogla dobra volja, pravi duh sprave od vsih strani in ako se bodo tudi z visocega cesarskega prestola samega priznane pravične zahteve spoštovale ter jih bode podpiral visokoblagorodni, od vsih ljubljani c. k. deželni predsednik.

— Kako malo vesten je svet, kaže n. pr. to, da samo pri vágah in mérah je policija pretečeni mesec 55 goljufij zalezla, in v veliko družih ozirih je bilo treba kaznovati. Ako se k temu privzame, da svetna pravica kratko in malo ne more vsega tega zaslediti, kar se krivičnega godi, si je lahko misliti, kaj in koliko ostane Božji sodbi obravnati, kateri naj manjši reč ne more oditi! Ljudje, nikarte nikarte! v sedmi zapovedi je tudi goljufija pri meri in pri vagi prepovedana, in „s kakoršno méro boš ti meril, s tako se ti bode odmerjalo.“

— Iz VII odboroze seje, ktero je imela slov. Matica 4. julija, posnamemo to, da v kratkem dobijo družniki vsi, letniki in vstavnovniki, celo tisti, ki pristopijo do novega leta, naslednje čedne tri knjige: Štirje letni časi, poslovenil prof. J. Tušek, Rudninoslovje, sostavil prof. Fr. Erjavec, in Narodni

koledar z letopisom, vredil dr. Bleiweis. Kmali bo natisnjena tudi slovensko-česka slovnica, spisal Fr. Marn. Volil je odbor iz sebe odborček, kateri naj sestavi imenik tacih knjig, ktere naj bi Matica dala vprihodnje na svetlo. Po vadjanju imajo izstopiti iz odbora letos izmed odbornikov ljubljanskih gg. dr. Kosta, A. Lesar, A. Praprotnik in J. Marn; izmed vnanjih pa gg.: J. Grabrijan, M. Pirec, dr. Hočevnar, Fr. Cegnar, M. Cigale, dr. Fr. Miklošič. Tretji občni zbor bode 7. avgusta t. l., ki se ima obhajati zjutraj s slovesnostjo cerkveno, zvečer pa z veselico čitavniško. Bog daj, v blagor naroda slovenskega!

— Sreduje šole se imajo skleniti konec tega mesca, latinske 30. d., toda kakor slišimo, brez vnanje slovesnosti, ki je bila sicer spodbudna mladini, vesela občinstvu sploh.

— Na vnovič osnovani normalki ostanejo neki izmed sedanjih učiteljev trije, dva ideta v pokoj, dva pa? ..., ker prideta dva vnanja, med kterima je neki ravnatelj glavne šole idrijske. Vidi se, da bode mesto mógló naznaniti ali koj posebno šolo, ali pa vsaj vstrične razrede na glavni šoli pri sv. Jakopu.

— Zjutraj 8. t. m. sta srečno dospela iz Rima gg. Heidrih in Jeriha, zdrava in zadovoljna.

— Silo koristne in gotovo mnogim zaželeno eksercicije se bodo letos od 19. do 23. vel. serp. obhajale in sicer v Alojzijevišu, kakor drugekrati. Za prenočevanje pa bodo pripravljene tudi sobe v kn. šk. bogoslovnici. Prečast. dekanijam je do 15. vel. serpana do mil. škofa naznaniti število duhovnov iz vsake dekanije, da se bodo potrebne priprave oskerbele.

Iz Kannika, 8. julja. Na svetu je že takole, da se veselje in žalost spremljate in ena drugi roko podajate; eni se radujejo, drugi jokajo. Včeraj je južni „Sokol“ k nam priferčal in se radoval, kamniško mesto in njegova okolica je pa žalovala zavoljo smerti v. č. gvardijana frančiškanskega, o. Ferdinand-a Gecelj-na, ki je po štirtedenski bolezni v petek, 5. t. m., v Gospodu zaspal. Včeraj pa je žalostni sprevod, ktereга so se ljubljanski gostje vdeležili, spremljal truplo rajnega o. gvardijana na pokopališče kamniške fаре. Sedaj, ko hvala mertvih ne napihuje, žive pa spodbuja, je prilično, če omenimo, da je bil ranjki, dasiravno slabega zdravja, neutrudljivo delaven in marljiv v šoli, cerkvi in domači hiši, ter pravi biser serafinskega reda sv. Frančiška. Kdor je količkaj poznal ranjcega, spoštoval ga je visoko; njegova vsestranska delavnost je bila podobna tihemu potoku, ki se po zeleni trati vije, polje in travnike napaja. Njegova smert je britka zguba za šolo, cerkev in domačo hišo ali samostan, kajti, kdor ga je bolj in drobno poznal, je čislal v njem moža nenavadne modrosti in bistrournosti, pobožnega mašnika in pravega sina slavnega očeta serafinskega reda, ki je imel s svojo boleznijo dosti britkosti v življenji. — Dasiravno vreme ni bilo vgodno, je bil vender mertvaški sprevod veličasten; 26 mašnikov in neštevilna množica ljudstva ga je spremila na Žalje in ljubljanski pevci so mu nagrobno zapeli. Mi pa se tolažimo, da ker smo na zemlji zgubili zvestega prijatla, imamo, pa kakor upamo, priprošnjika v nebesih.

Iz Prema, 6. julija. Med dobrotnike perve verste, ktere namerujemo v kamnito tablo vpisane očitno in slavno pred novo, ravno danes do strehe dozidano farno cerkev postaviti, — šteje se zdaj tudi zlasti Njih veličanstvo Ferdinand I, od ktereга smo te dni prejeli 400 gl. v podporo pri zidanju hiše Božje.

Komur so okolišine količkej znane, v kterih moramo novo cerkev zidati, in kdor pozná uboštvo tukajšnega od toliko slabih létin zapored obiskovanega ljudstva,

— bo vedil morebiti kolikor toliko céniti prelepi dar; — céniti ga pa vedó toliko več hvaležni, razveseljeni faráni, ki presvitlega dobrotnika nikdar pozabili ne bodo, — céniti vredno ga zna in zamore naj bolj pa še le neskončni Bog, ki bo tudi povernil.

Iz Mavhinj na Krasu ima „Domov.“ grozno novico. Kakih 200 korakov od Vizovelj je 24. rožnika hlaпon na železnici ležečega desetletnega pastirja čez sredo pretergal. Spal je neki prav na kolovozu. Mašino so berž ustavili, truplo seboj na voz vzeli in dalje proti Nabrežini odrinili; gospodarji pastirjevi pa so za vlakom čeva in drob pobirali in za truplom nesli. — V Opačjem selu na dolenjem Krasu pa je dvanajstletnega pastirja gad vpičil, da je v 24 urah umerl. Segel je bil deček v votlino suhega (brez mavte narejenega) zidu, misléč, da najde tičje gnezdo. Berž pervikrat je čutil, da ga nekaj vjeda in je rekel tovaršem, da ga tički vjedajo; ko potegne pa roko iz luknje, mu visi gad med palcem in kazavcem. Berž ga otrese in tovarši mu roko prevežejo pod laktom, tudi neki vražarski „zagovarjavec“ se skazuje; pa vse zastonj. Iz tega se dá marsikaj učiti, opomnimo pa naj samo to, da tudi to se šteje k napredovanju in oliki, da naj se neumne vraže opusté in po pravih pomočkih v sili seže, ker vraže so že mnogim na duši in na telesu nepovračljive škode storile. — Ravno ta list ima strahovito dogodbo s št. Petra pri Gorici, ktera kaže, kake nasledke zamore napraviti neberzdana jeza, togota in neolikana svojeglavnost, kakoršne — da se Bogú smili — je le preveč med mladino. Osemnajstletni mladeneč K. je 64letnega občinskega svetovavca P. ubil. K. je nagle jeze; odpravili so ga bili iz goriške realke, ker je hotel nečednež profesorja v šoli tepsti. Že nekaj časa je bil na tajnika jezen, in je žvižgal za njim, kadar je mem šel. Tako je bilo tudi v torek 2. t. m. popoldne. P., ki se je bil tacega zasramovanja naveličal, stopi k njemu in praša, kaj da ima zoper njega? K. pravi, da nič ne. Nato mu P. rahlo klobuk z glave verže. K. se zasukne in ga udari tako nesrečno s pestjo po sencu, da se kar mertev na tla zgrudi.

V Gorici so semeniški prečast. višji z gg. bogoslovci vred sv. Očetu darovali za osemnajststoletnico denarno darilo in pismo sinovske verne vdanosti, ktero je natisnjeno v teržaškem škof. listu.

V Rimu, 4. julija 1867. J. Š. — Osemnajst sto let je že preteklo, kar sta ss. apostola Peter in Pavel pod paganskim cesarjem Neronom za sv. vero kri prelila; od tega časa nju pa tudi vesoljni katoliški svet kot mučenika, velika svetnika in pervaka apostolov visoko v časti ima in se njunim priprošnjam pri Bogu priporoča, in kdor le more, tudi njuna groba rad obiskuje. — Res je sicer, da je sv. katoliška cerkev od svojega začetka vselej zdaj tu zdaj tam preganjanje terpela, pa imela je vender od cesar Konštantinovih časov sem skoraj zmirorom tudi mogočne posvetne branitelje na svoji strani, kakoršnih pa žalibog! dandanašnji čisto pogreša, akoravno bi jih posebno sedaj zoper krivične napade svojih sovražnikov tako zelo potrebovala. Pa bolj ko posvetni oblastniki sveto cerkev v nemar puščajo, bolj terdno prihaja v katoliških sercih zaupanje, da sv. Peter in Pavel pri Bogu tiste cerkve pozabila ne bodeta, za ktero sta svojo kri prelila. Da bi se pa mogočne priprošnje totih dveh velikih svetnikov bolj zagotovili, so bili sv. Oče sklenili osemnajststoletni spomin mučeništva ss. Petra in Pavla prav slovesno obhajati, in so bili na toto slovesnost povabili tudi škofo vesoljnega sveta. Sijajno so dali okinčati velikanski cerkvi sv. Petra in sv. Pavla, in so s toto slovesnostjo združili še drugo imenitno opravilo, namreč razglašenje devetnajst Gorkomskih mučenikov za svetnike in še šest drugih za zveličane. —

Od vsih krajev sveta so dohajali škofje v sveti Rim, in sicer tako obilno, da jih je bilo v praznik ss. Petra in Pavla 495 s kardinali vred okoli sv. očeta zbranih, pa tudi druge ptuje duhovščine je bilo še nekaj nad deset tisuč pri tej slovesnosti nazoče. Drugih pobožnih kristijanov pa je bilo toliko v Rim priromalo, da je prebivališče pomanjkovalo, — in tudi na železnici vozov za odhod. Petdeset vozov je tretjega t. m. zjutraj ob sedmih hlapecih proti Firenci odvedel, ki so bili vsi tako polni, da za sluga lavantinskega presv. knezo-škofa ni bilo kar prostora več najti, dokler mi ni vendar po dolgem nadlegovanju konduktarjev in preiskavanju vozov nazadnje le steklo, ga še na zadnji še prazen prostor v nekem vozu drugega razreda spraviti; in vendar je še toliko ljudstva na kolodvoru čakalo, da so se morali še trije drugi ravno tako dolgi vlaki zaporedoma za prvim odpeljati. — Ravno tako se še tudi danes godi na kolodvoru, akoravno je to že četrti dan, da se ptuji iz Rima odvažajo.

Da so hotli Garibaldini slovesnost v Rimu zmotiti, ste že gotovo brali; od napolitanske strani in od mesta Terni so menili papeževe dežele napasti, pa laška vlada jim je na meji orožje vzela. — Že nekoliko dni pred praznikom po nekterih časnikih se je bralo, kako da bi hotli naši sovražniki med papežovo mašo v praznik ss. Petra in Pavla požgati cerkvo sv. Petra, kar pa nisem bil kos verovati. — Takrat ko so bili sv. Očeta v slovesnem obhodu vsih škofov v cerkvo prinesli, in je bila gnječa ljudstva naj hujša, res začnete dve težki dragoceni preprogi goreti, ki so med oboki za kinč visele. — Ogenj je ročno tako močen postal, da so že bile začele bližnje oknja pokati, kar na enkrat pri drugih oknih gasilci „i vigili“ v cerkev pridejo in ogenj zaдушijo. (Časniki in popotniki pravijo, da je bila prižgana sveča padla in kinč vžgala. Vr.)

Cerkve bi sicer ne bila mogla pogoreti, ker je vsa iz kamnja, pa preproge, ki so jo po zidovju povsod obdajale, leseni odri, ki so bili pripravljeni za bolj imenitne gospé, diplomate in škofo, potem papeževi leseni troni, bi se vendar le bili lahko vneli, in sicer v malo trenutkih, ako bi nas Bog ne bil obvaroval. Da bi bil na taki način strašen nered nastal po cerkvi, da bi bilo vse proti vratom tišalo, in bi se jih bilo veliko poteptalo in zadušilo, se mi gotovo zdi. — Komaj pa je tota neték ugnán, si je ročno potem neki človek čisto blizu pri brončenem kipu sv. Petra vrat narezal, morda misleč(?), da se potem ne bode tisti dan več mogla pri sv. Petru služba Božja opravljati, ker se je v cerkvi kri prelila in tedaj cerkva oskrunila (per effusionem sanguinis). Nekteri pravijo, da se je bila temu človeku pamet zmešala in da si je bil zato vrat narezal, ker je mislil, da, če tisti trenutek umerje, ko bodo sv. Oče že omenjene mučenike za svetnike razglasili, bo tudi on kot svetnik v nebesa vzet. — Kaj je pravo, se bo berž izvedelo, kajti uni človek še živi, in bo berž ko ne, zopet k sebi prišel. — Pa tukaj nimamo samo cerkvenih praznikov, temuč mestna gosposka je ptujemu ljudstvu na čast tudi posvetnih veselic napravila, o katerih bodem pa drugokrat nekoliko povedal.

Kaj je kej novega po domačem in tujem svetu?

Obravnava zastran konkordata. (Dalje.) Dalje o konkordatu govoré je poslanec Jäger tako-le izpeljeval: Vem pa dobro, kaj mi bodo gospodje ugovarjali zoper to zgodovinsko razravnavo. Ta razravnava, češ, prav za prav le to dokazuje, da je bila potreba na strani katoliške cerkve, morebiti tudi na državini strani, da naj se pot

napravi k porazumljenju; toda ostrina unih dveh oddelkov v (adresnem) načertu meri na kaj drugega, ona meri na to, da so se deržavi zgubile pravice, in pa bistvene pravice. Meni tedaj je naloga, k temu obrniti se in na to odgovoriti.

Jaz terdim, da država se ni odpovedala nikakoršnim bistvenim veličanstvenim pravicam, in to bom gledal s tem dokazati, kar porečem nadalje.

Dvojna odstavka zlasti povdarjata dva nabadka; pravijo, da konkordat utesnuje izvrševanje pravosodnje oblasti; drugič, da je postavodajstvo za nauke izročeno tudi tuji oblasti. Jaz tajim oboje. V izvrševanju pravosodnje oblasti se država ni znebila nobene veličanstvene pravice. Naj to na drobno skazem. Vsa sodnja oblast deržavina v deržavljskih pravnih razmérah zakonskih med seboj in do njih otrók, pa v pridobivanji, zagotavljevanji in zgubljevanji premoženja, ktero je lastina cerkev in zlasti zalog, dalje vse osebno sodnje področje nad cerkvenimi osebami in zalogami, kar tiče njih deržavljske pravice, vse to je po konkordatu naravnost deržavi prihranjeno. Kar zadeva nauk, je v konkordatu zgolj to izrečeno — na to povdarjam, gospodje — da se prihrani Cerkvi tisti vpliv do izreje in uka njenih udov, kateri ji gre po njeni božji napravi in po povelji, kterege ji je dal njen božji Začetnik; več Cerkev ne iše, več ne iše konkordat. (Levičarji so nepokojni pri teh besedah). Drugač je pri izvrševanju učenitstva, n. pr. v vstanovitvi učnih naprav, v oskerbovanji ali zbiranju učnih pomočkov, pa v oziru potrebnega vpliva, ki ga ima Cerkev do postavljanja učiteljev in njih opazovanja.

Kar ta nabadek zadeva, se dá pogajati po raznih potrebah posameznih dežel ali národnih razmér. (Nepokoj.) V tem se dajo pogodbe skleniti, pogodbe prena-rejati. Gospodje, naj se ta vpliv, ki ga Cerkev tirja, prizná ali ne, jaz od svoje strani moram to-le razjasnilo dati. Dalo ga je vse škofijstvo l. 1849 na dunajskem snidu: „Cerkve, kakor so škofje rekli, té svoje pravice, da po Božji naredbi obstoji in za večni namen človeškega rodú dela, ne more na to zastaviti, kako ravno se deržavi prav in dobro zdi.“ (Nepokoj.) Kar tedaj učenitstvo tiče, do kolikoršnega vpliva Cerkev pravico ima, v tem od svojega poklica ne bo odstopila. Ako bi tega tudi država priznati ne hotla, ako bi marveč na postavodajnem potu Cerkvi nasproti delala, potem nastopi stan, gospodje, kakoršnega ne moremo zagovarjati, kateri se poganjamo za vstavnost, prostomiselnost, za svobodo. Bil bi stan preganjanja, vednega žaljenja pravic. Naj le še samo nekaj pristavim. Rekel sem, da za nekatere reči, n. pr. za izvrševanje učenitstva, se zamorejo zadevnim krajem primerne pogodbe skleniti, ker te načela ne zadevajo. Cerkvi ne utesnujejo njenega opraviilstva, ktero se ji mora po pravici dopustiti; — naj pa tudi na to zavrnem, da k temu čisto nič ni potreba postavodajne poti, torej odpade vsa potrebnost za pregledovanje konkordata, ker v konkordatu samem je pot za-znamnjana, ktere se je v tacih primérnejših deržati. Naj smem brati člena XXXV zadnji odstavek; ondi je rečeno: „Ako bi se pa pozneje kaka pritežnost prikazala, se bota Njih svetost in Njih cesarsko veličanstvo med seboj dogovorila, da se reč prijazno poravná.“ V konkordatu se je tedaj zanašalo, da utegnejo ostati pritežnosti, da vstajale bodo; imenovala so se pa tudi pota, po katerih naj se pritežnosti odpravljajo. Ako tedaj kdor si bodi meni, da ima kako pritožbo zoper konkordat, ako se čuti z njim vtesnovanega in tlačnega, je pot odkazan po katerem se more pomoč iskati. Po tem, kar mi je bila čast pojasnovati, nikakor ne morem terditi, da bi bila potreba konkordat pregledovati, kakor je v osnovi nasvetvano. Nasvetval ne bom nič, povem pa,

da za ta dva odstavka ne bom glasoval. (Z desnice: Dobro!)

Na tá tako postavni in vterjeni govor je nasledvala neka čudna mešanica dr. Roserja zoper konkordat, da so se njegovi lastni prijatli zdaj smejali, zdaj pa ga milovali. Konkordat imenuje ta govornik „zalego Thun-Bachovega vladanja“ in miluje, da svitli cesar sam že v prestolnem govoru po njem ni mahnil; želi pa, da bi se konkordat čisto odpravil, in ne pregledoval. Po tem dokazuje, kako da je konkordat škodljiv za vero in nrvnost (čednost), pa „uku in moči cesarstva v oziru na druge dežele!“ Ni mu prav 9. konkordatov člen, da imajo škofje oblast veri in nrvnosti škodljive bukve za zaveržljive zaznamnjati in ljudstvo od njih branja odvrčevati in da obeta tudi vlada čuti, da se po cesarstvu enake reči ne razširjajo; on meni, da s takim določilom bi se avstrijske bukviša kmali v majhen kupec znižale. Bôde ga, da so učitelji za katoličane odmenjenih šol pod cerkvenim nadzorništvom, da bi mógli biti po katoliških gimnazijah in srednjih šolah učeniki le katoličani, in sploh 7. in 8. člen, posebno pa člen 29., „da je cerkveno premoženje nedotikljivo.“ In kakošno je ta doktor zasolil? „Gospoda moja!“ je modroval, „cerkveno premoženje je po moji misli državljansko, torej gre tudi državni oblasti pravica ob času sile po njem seči“ (!!!); zakaj ne rajši kar od štacune do štacune, od menjice do menjice iti in grabiti?! — Tudi pravi, da morajo poslanci imeti en ključ do cerkvenega premoženja. — Nato popotva k 33. členu in pravi, da bi le-tá rad zopet postavil desetino, ako bi se prekucij ne bal. — Poteguje se „für den niederen Clerus,“ ko ga nihče za to ne prosi, in pravi, da je „eine Null,“ obilne samomarije, tatvine in druge pregrehe govornik s konkordatom in cerkvijo strinja, češ, ker se hudobiije množijo, da konkordat ni dober! Znamenit je žveklej: „Gospodje! da konkordat učilstvo tlači, kakor svinec, to mi boste priterdili. Vsaki izmed vas vé zadevo dunajskega mestnega svetovavstva „wegen der Bildung einer Lehrerbildungsanstalt.“ Ta vstanova je bila prepovedana zato, ker so se bali iz tujstva kako učenistvo privabiti, ki bi bilo „druge vere.“ — Še tudi meni, da vsled konkordata smo postali psovanje tujstva, in „kdor Avstriji zabavlja, meni da dobro delo stori.“ (Pač manj bi bili psovani, ako bi se bila Avstrija moško držala tega, kar je, namreč svojega katoliškega značaja.) Krono je govornik postavil svojemu besedilu s klicem: „Gospodje! vprašam vas, koliko veljajo pogodbe v Evropi in koliko veljajo vladarske besede? Niso li bile tudi lomljene, razreševane? Ergo: imamo mi ko namestovavci ljudstva tudi pravico konkordat razrušiti.“ — Vi-harni posméh — je nato zašumel, njegovi prijatli pa so ga opominjali, da naj molči, ker je že dosti neslanega blodil; vender je med godernjanjem svojih prijatlov še nekaj dalje kretal in zlasti nekterih državnikov besede natezal.

Andrievič, nezedinjeni greški duhoven iz Bukovine, je opomnil, da katoliška cerkev ima v nekterih rečéh veči pravice od greške nezedinjene, n. pr. v šolah, in tudi rekel, da katoliška cerkev ima konkordat, protestantje svoj protestantenpatent, le samo jutrovski cerkvi zagotovljena avtonomija še ni vresničena.

Schneider pastor se je pritoževal, da se ni vse spolnovalo, kar se je v protestantenpatentu obetalo. Prihodnjič Greuterov govor.

Že nekaj dni je, kar se zmiraj bolj glasno razodeva, da med Francijo in Prusijo se zopet mračí. Dr. Roser je v zboru undan v nemarno vprašal: „kaj so zaveze, kaj so vladarske besede?“ — Če pa nič več ne veljajo, čemu se pa zaveze delajo, čemu se moška be-

sesta, čemu se roka daje? — Prusija je prelomila praški mir že takrat, ko ga je podpisovala, pravi „Patriot“, namreč s svojo skrivno zvezo z južnimi državami, prelomila ga je naslednjič s colno zavezo z ravno temi državami, po kateri se je z njimi še tesneje sklenila; prelomuje ga zdaj, ker danskemu severnemu Šlesviku ne spolni obljubljenega ljuškega glasovanja. Francija nad tem godernjá, Avstrija molči iz preneizmérnega ozira do nekterih, ki so jim ob svojem času kaj gladko teklo žuganja in bridke prerokovanja zastran Avstrije. Toda, ako do vojske pride, se bo mogla Avstrija po neki silni osodi za Francijo odločiti, meni „Patriot“. Nemčija stoji zdaj skorej čisto zedinjena ob naši dolgi meji in je Avstrii toliko bolj nevarna, ker med avstrijskimi Nemci ni brez bobnarjev, ki očitno prezajo na to, da bi se naša država razpregla in en njen del pripadel silni Prusii, in ravno zato tudi časniki — ali vedoma ali nevedomo — tako ongavijo, da bi znotranji nepokoj ohranili z vednim draženjem Slovenov. Ministerstvo pa se je jelo nekako odmikati od prevelike nemške centralizacije; to kaže n. pr. to, da je vitez dr. Hye izvoljen za ministra pravosodja in začasno tudi za ministra nauk, ker Beustu tako imenovana nemško-centralistična večina že nekako preseda, kakor pišejo „Nov.“ Dr. Toman je ogerskemu ministerskemu predsedniku Andrašu na pogovoru pojasnil, da s centralizacijo se ne bode nič opravilo, in pozneje so vsi slovenski poslanci pred Beustom po dr. Tomanu razložili zahteve tudi slovenskega naroda, kakor Poljci in drugi svoje pravice in zahteve imajo. In ker tudi Čehi, Hrvatje, pa Serbi, Slovaki in Rumeni na Ogerskem, ter zopet Erdeljci svoje zahteve imajo, za ktere se jim pa solnce hudo mračí, torej je očitno, da do prave edinosti in sprave v Avstrii je še precej stopinj. Vzrok razpora pa je nevošljivost, ker Avstrijan Avstrijanu ne privoši tega, kar si sam sebi želi, ali ob kratkem, pogrešanje keršanske ljubezni in pa sovraštvo katoliške cerkve, ki je središe edinosti in ognjiše ljubezni. — Ko je bila une dni bratovšina sv. Mihela pred sv. Očetom, ji je namestnik Kristusov govoril nekatere tehtne besede zastran „prave edinosti“ in je vmés rekel: „V katoliški cerkvi ni razločka med greki in barbari, med rimljani in judi. Neki ljudje bi tudi hotli edinost, ki pa ni zastavljena na ljubezen in torej nima podlage. Brez ljubezni ni edinosti, je le prepír in razpor.“ . . . Tudi v očitni konzistorii 26. u. m. so sv. Oče govorili o edinosti katoliške Cerkve, o ti prelepi lastnosti, s katero se ne more nobena posvetna družba na zemlji hvaliti. Hočejo se zediniti kralji in vladarji, pa kmali so si narazen; zedinjajo se možje narodnjaki, pa velikrat je le kratka njih edinost, ko bi jo bili tudi osnovali: okrog sv. Očeta pa je do 500 škofov in vsi so ene misli; do 15,000 duhovnov je v Rimu, in vsi so s papežem in s škofi ene misli. To je edinost, da take nima svet! Torej pravi Pij IX v svojem nagovoru: „Vse govori o ti prečudni edinosti, po kateri kakor po vodotoču skrivnostnemu telesu Jezusa Kristusa tekó darovi in milosti sv. Duha in v vsakem njegovih udov obudujejo velike zglede vere in ljubezni, ki s stermentjem napolnujejo vesoljni svet . . . Potrebno je, da nasprotniki vere spreumejo, kakošna je moč in življenje te katoliške cerkve, ki je ne jenjajo preganjati s svojo jezo; da spoznajo, kako brezumna in neslana je krivica, ki jo ji delajo, ko ji očitajo, da v moči omaguje in da se je njen čas iztekel . . .“

Naj se oglasi moč na zemlji, ktera je obhajala toliko zmagoslovje po vsem svetu, kakor undan katoliška Cerkev v Rimu! Kaj so si prizadjali in pertili zakleti dušmani, da bi odvernili obhajanje osemnajst-stoletnice v majhni papeževi deželici! Toda ta majhna

državica ima stebre škofo po vesoljnem svetu, ona je veliko duhovno kraljestvo po okroglem svetu, na katerem solnce nikoli ne vzhaja in nikoli ne zahaja, temuž zmiraj sveti, če ga tudi sem ter tje nezmožni oblaki zatemnujejo.

Iz Rima. V sikstinski kapeli so sv. Oče 25. rožn. nagovorili duhovne, ki so bili prišli k osemnajststoletnici in so rekli med drugim:

Presilno veselo je za Nas, da Vas v tolikem ster-menja vrednem številu tukaj zbrane vidimo, ljubljeni sinovi, ki ste olupšani s presveto mašniško častjo nasledovali stopinje svojih višjih duhovnov in v tem tako silo pomenljivem času tako veseli in s toliko gorečnostjo pritekli k Nam in semkaj k rimskemu sedežu veličastno-svetega Petra, apostoljskega poglavarja. Vaša ljubezen, Vaša vdanost, Vaše spoštovanje do sv. sedeža Nam daje veliko tolažilo sredi med naj reznejšimi skerbljivostmi, ki Nas tarejo. Nič ni za Nas bolj veselo, kakor da iz naj globokejši globočine svojega očetovskega serca besedo spregovorimo, do Vas, ki ste vversteni med vojskovavce Boga vojenstev in ste poklicani po Gospodu, si Gospoda samega v svoj delež izvoliti. Vas, Vas je Gospod po posebni dobroti v svoji cerkvi na visoko mašništvo povzdignil, od družega ljudstva odločil in seboj zvezal, da mu služite, njemu Gospodu, da pred zbranim ljudstvom stojete in molitev, prošnje in čisto, sveto, neomadežano Hostijo v svoj in v blagor vesoljnega sveta Bogu darujete. Veste torej sami prav dobro, da Vam nič ni tehtnišega, kakor da dan na dan bolj svetite z resnobnostjo obnašanja, z neomadežanostjo življenja, s poštenostjo, čistostjo, ki je lepoticje vsih čednost, in pred vsim z znanjem svetih nauk, da zamorete mogočno vojskovati se zoper sovražnike človeškega rodu in pospešujete večji čast Božjo in duš zveličanje... Še dalje opominjajo, da naj bodo serčni vojskovavci za sv. vero v času te tako velike zakletve sovražljivih ljudi zoper našo sv. vero, da naj domá dolžnosti svoje svete službe skerbno in sveto spolnujejo, vernikom pa zaterjujejo katoliško edinstvo in nauk ter dolžno pokoršino do sedeža sv. Petra in matere vsih cerkev. Kakor izlagavci božje besede morajo brez prenehanja oznanovati evangelij Božji učenim in nevednim, pa ne toliko z visokimi besedami, temuž v sv. Duhu naj Jezusa Kristusa križanega oznanjujejo, in nikoli naj ne odjenjajo zmotenih na pot zveličanja nazaj klicati, ss. sakramentov zvesto deliti, za bolnike skrbeti, pa tudi otročiče skerbljivo učiti vere in čednosti. Z veliko gorečnostjo si prizadevajte, pravijo dalje, pomagati svojim višjim, njih voljo z vsim dolžnim spoštovanjem spolnovajte.... Spodbudujejo k stanovitni in prav goreči molitvi za zmago in mir sv. vere in za zveličanje vsih ljudi, in v ta namen se naj tudi priporočujejo Marii Devici, ss. Petru in Pavlu in vsim svetnikom. Poslednjič so jim podelili sv. blagoslov s pooblastenjem, da smé vsak izmed njih domá ob dnevu od škofa odmenjenem podeliti vernikom apostoljski blagoslov za popolnoma odpustke, ki se jih morejo vdeležiti tisti, ki bodo o tisti priliki opravili spoved, sv. Obhajilo ter molitev za zmago in poveličanje svete cerkve.

Iz Amerike je bilo prišlo v Rim 5 vikših škofov in 19 škofov.

Glavna slovesnost je bila sv. Petra in Pavla dan, ki je terpela od sedmih zjutraj blizo do dveh popoldne. Zares, posebna serčnost, pa tudi posebna pomoč Božja je potrebna sv. Očetu v tako visoki starosti, da morejo toliko prebiti. Pravijo, da lepoticja in ozališanje šenpeterske cerkve je bilo kaj prečudnega. Do 20.000 sveč je gorelo; 600 ljudi jih je čez uro dolgo prižigalo; cele verste lustrov so visele krog nezmernih obokov in o stebrovskih overšjih. V véliki ladii je visel velikansk lu-

ster, ki je znamenjeval s svojo lučnato podobo tijaro, ključe in križ sv. Petra. V tako zalo in ozališano cerkev je prišlo s procesijo čez 500 škofov, več tisoč duhovnov in družih, tudi s prižganimi svečami. Bilo je kakor v raj. Ko so bili pa petindvajseteri služabniki Božji slovesno za svetnike spoznani, se je razlegla zahvalna pesem (Te Deum) in odmevalo je celo mesto z zvonjenjem, streljanjem z Angelovega grada in s silnim veseljem. Naslednjo veliko mašo je povzdigovalo prelepo petje iz mladenških ust, kakor bi se bili angelski glasi razlegali doli z velikanske kuple.

Družbe amerikanske. Od 9. do 12. rožnika so imele amerikanske katoliške družbe nemškega jezika v Pittsburgu svoj dvanajsti véliki zbor, iz kterega se je razodelo, da je teh družb že 115 z 20.000 udi. Prihodnje 13. vel. zbirališe bode v novem Jorku. Da katoliške družbe katoliško življenje močno pospeševajo, je znano, tega priča je n. pr. večno škripanje juda-škarjotovih dnevnikov zoper „severinsko družbo“ na Dunaju, še bolj naglo razširjanje sv. vere po Ameriki. — Ker se Evropejci neprenehoma v Ameriko preseljujejo, so ravno imenovani ustanovili odbor za vselivce, kateri bo skrbel za preselce, ki pridejo iz Evrope, da ne pridejo v roke oderuhom in lakomnikom ter jim bo v vsih potrebnih rečeh svetoval itd. —

Amerikanska hierarhija se ima obilno zopet pomnožiti in razširiti, nove škofije (Misuri, Jovo, Viskonsin itd.) ustanoviti, Filadelfijo in Milvoki v nadškofije povzdigniti se.

Méd in Pelin.

„Še kaj je storil konkordat“? „Olom. Novine“, kakor „Zukunft“ piše, obravnavajo eno naj bolj popularnih vprašanj dunajskega „reichsratha“, namreč konkordat, in pravijo: „Po dualistiških časnikih je vse hudo čez avstrijske narode prišlo — iz konkordata. Da se je l. 1859 italijansko-nemška vojska vnela, da smo pri Solferini tako slavno zgubili, da smo se za „meerumschlungen-Holštanj“ spečali in se vsled tega lani s Prusi kervavo spopadli ter pri Kraljevem gradu bežali: vse to ima konkordat na vesti. Vročina leta 1863 in letošnja moča, kolera lani izvira le iz konkordata. Naj večji del dolgov je Avstrija storila le zavoljo konkordata... Torej bode Avstrija zapkana, dokler bode konkordat živel, dokler ostane zakon zakrament, dokler katoliških šolarjev ne bodo dopisniki starozavezne „Presse“ odgojevali, in dokler ne bodo mogli „cukerfabrikanti“ zunanjih dežel farnih posestev nakupovati.“ — Mi pa menimo, da bode odsihdob jél konkordat malo ložej dihati, ker veliko culo teh nemilih pregréh bode — Moskva in njena razstava nase vzela. Caeterum censemus, da je bil tudi lucifer zavoljo konkordata iz nebes veržen.

Na Dunaju državnega zbora kmalu ne bo več treba, ker verli „Gemeinderath“ pridno v njegovo področje sega; tudi konkordato-hruši bodo odveč, ker v srenjskem odboru so možje, katerim je celó „reichsrath“ preveč „feudal“ in „klerikal“, kateri želé „radikale reform des volksschulwesens, — politisch gebildete Schuljugend“, — pa še pine na glavo in močnika na „frak“ takim modrijanom izmed odbora.

Napoleon in trapist. Undan je Napoleon v razstavi srečal trapiškega prednika z dvema drugima mnihoma. Cesar ga spozna in spoštljivo nagovori ter se delj časa z njim pogovarja v začudovanje pričujočega občinstva. Pri slovesu mu pa reče: „Prav ljubo mi je, da sem Vas dobil. Ali bi torej hotli jutri ob 11 k meni v Tuilerije priti?“ Prior pride naslednji dan. Tamnih je namreč sloveč poljedelec, cesarju že od poprej znan, ki mu je za obdelovanje velikih zemljiš že veliko denarja dal.

Cesar se je z njim menil zastran obdelovanja zemljiša „Dombes-a“ v „Ain-department-u“, ktero obdelovanje ta prior ravno vodi. Pri odhodu mu je cesar v roko dal kosček papirja, na katerem je bilo zapisano: „Zavežem se čast. O. Avguštinu v toliko in toliko letnih obrokih izplačati 350.000 frankov.“

Zakaj papež nima škofovske palice? Papež nosi na glavi škofovsko kapo ali infulo kakor drugi škofje in le pri nekterih slovesnostih mesto nje ima trojno krono ali tiaro, — škofove palice pa ne, akoravno je prvi vsih škofov. Zakaj, nam pripoveduje stara legenda tako-le:

Sveti apostelj Peter je poslal iz Rima tri svojih učencev, da bi ob reki Reni oznanovali sv. vero, Evharija, Valerija pa Materna. Na potu ob Renu je umrl Matern in eden ostalih se je vernil v Rim, da bi mu Peter novega delavca dal namesto umerlega. Toda sv. Peter mu namesto novega tovarša svojo škofovsko palico da, rekoč: Le pojdi, kjer je pokopan, pritakni se ga z njo in reci: vstani pa pridigovaj! Učenec je tako storil in Matern je vstal iz groba, akoravno je že nad mesec dni v njem ležal: oznanoval je z novo močjo sv. evangelij in silo veliko jih pridobil Kristus, ker so mu ljudje zavoljo tolicnega čudeža, ki se je zgodil nad njim, radi verjeli. Ustanovili so več cerkvá in naposled si je zbral Evharij Trevir (Trier) za svoj škofjski sedež, Matern Tongern v Belgiji. Evharij je umrl najprej, in naslednik mu je bil Valerij. Ko je ta umrl, je prevzel Matern tudi Trevir in do svoje smerti je vladal vse tri škofije. Umerl je v Kolinu; pozneje so pa prenesli njegove kosti v Trevir, kjer jih še sedaj hranijo v cerkvi sv. Matija. Petrovo palico, s katero je bil Matern zopet k življenju zbujen, so do 10. stoletja hranili v Kolinu, potem so jo pa na dva kosa razdelili. En kos je ostal v Kolinu in je še danes tam; drugo polovico je dobil Trevir in to imajo sedaj v Limburg-u (na Nasavskem).

Papež tedaj še danes ne nosi škofove palice; samo če pride v škofijo trevirsko, jo ima. Zakaj to? Sv. Tomaž Akv. pravi: „Rimski papež nima škofove palice, ker jo je sv. Peter od sebe poslal, da so z njo zbudili k življenju enega svojih učencev, kateri je bil pozneje škof Trierski. Zato še danes papež v nobeni drugi škofiji nima palice, kakor samo v trierski.“ Skoraj z ravno temi besedami pripoveduje to tudi papež Inocencij III.

Avstrijskim katoličanom dokazuje „Wiener Kirchenztg.“ da so njih učenstvo sinagoge. Tedaj so se pojudili. Premnoge redakcije judovskih listov so namreč podružnice sinagog, iz njih zajemajo mnogi katoličani ves svoj nauk, ker nauk papežev in škofov ni več po njih sladu in kusu. In te sinagoge in sinagoge tudi prav goreče napredvajo s svojimi lekcijoni za katoličane: starka „Presse“ in nova „Presse“ z drugimi so jele katoliškim učencem tudi že naj večji praznike za basni razlagati! — In možje ki se konkor-data bolj bojé kot medveda, se podlagajo obsolutnemu judovskemu vplivu do postavodajne in zverševavne oblasti v verskem, občinskem in državskem oziru za 30 milijonov katoličanov. Kako korenito da naj ti janičarji judovskih shodnic jezuite zaničujejo, to je že star njih nauk. Nektare bolj znane tvarine teh šol so n. pr. tudi te-le: Pritožbe zoper duhovsko gospodstvo, zoper vpliv ultramontanov, krič da naj se samostani odpravijo, redovnice preženejo iz bolnišnic, cerkveno premoženje da naj se poropa, da naj se ustanovi država brez strahu Božjega, mesenosti pa naj se templji stavijo, dopusti posvetni zakon, da naj Cerkev v šoli nič opraviti nima itd.

Kratke naznanila. V ministerstvu so se zgodile te-le novice: Beust je postal državni pečatnik ali kanc-ler, gr. Taaffe predsednik ministerskega zbora, pl. vit. Hye minister pravosodja in začasno za bogočastje in uk. — Mesto Reka šteje 12,600 prebivavcev, in sicer: 11,600 Hrvatov, 691 Italijanov, 76 Madjarov, 52 Nemcev, 48 Čehov, 13 Angležev, 10 Francozov in 88 judov. — 24. rožn. je po dolgi bolezni umrl mil. gosp. Ign. Fabri, škof v Košicah na Ogerskem. — Kardinalu Andreju, znanemu iz laških homatij, je neki minoriški samostan v Opavi odločen za prebivanje (Hlas). — Razne bratovšine sv. Mihela so podpisale pisma verne vdano-sti, ktere so zadevni škofje ali bratovski predniki itd. zročili sv. Očetu v Rimu. — Odbor za cerkveno pre-moženje v Florencii med drugim hoče zatreti vse cerkvene družbe, razun duhovnij, in zmanjšuje število škofijstev in semeniš. — Zakaj so hudodelniki v Veroni svetišča skrunili? Sv. pismo pravi, da je lakomnost korenina vsega zlega, in da so nekteri zavoljo nje od vere odpadli. Neki voznjač je bil v unih gnjusobah zagnal kamen v sveto Rešnjo Telo in neki peški stotnik je bil strahoviteža zato s sabljo kresnil; ta človek je dva dni pozneje v bolnišnici umrl in pred smertjo povedal, da je bil za tisto strašno djanje dobil 4 napoleone. Tedaj Iškarijot za 30 srebernikov, ta nesrečni pa za 4 zlate!!

Cesar Maksimiljan. Česar se je skoz več tednov cela Evropa bala, kar so vsi dvori odvertni prizadevali si, to se je vender le zgodilo. Dan pred sv. Rešnjim telesom ob 7. uri zjutraj je mogel cesar Maksimiljan po doveršeni sodbi svoje mlado življenje dati zavoljo nesrečne mehikanske zemlje, za ktere blagor se je dve leti neprenehoma potil in trudil. Po izdajstvu nekega Lopez-a, ki mu je neki Maksimiljan veliko dobrega storil, so Juvaristi po noči prišli v vterjeno Kveretaro, kamor se je bil cesar z 12.000 vojaki umaknil, in s tem je bilo vse zgubljeno. Kakošne blagre je Maks vžival, se vidi iz tega, da je do 250 milijonov dolarjev državnega dolga dobil, posojilo za 200 milijonov frankov prevzel, katerih polovica je odpadla Francii za vojskno odškodnino, mite (cole) so bile zastavljene; vsi dohodki so znašali 10–12 milijonov piastrov ali skorej naših šestst, iz katerih je bilo 10 milijonov na leto samo za obresti plačevati, k temu pa je bilo treba ceste delati, mornarstvo ustanoviti, vojaštvo vzdržati itd. Kdo je Maksimiljanove osode kriv, naj drugi rešetajo in tožijo. Vse evropske vlade so svoje poslanice vsled te dogodbe iz Mehike domú poklicale, tudi zvezne ameri-kanske države so sklenile, nobenega namestovavca Juvarez-u ne poslati. Kaj bo zdaj z Mehiko, kaj s katoliško vero ondi, kdo vé? V tej nesrečni deželi so že od nekdanj same prekucije; v 35 letih je bilo 32 vladarjev.

Poslednje novice. Preslavna osemnajststoletnica se bo prihodnje leto obhajala po vesoljnem svetu z odpustki sv. leta, čez dve leti pa bode vesoljni cerkveni zbor. — Red cerkvenih slovesnost, ki so bile zdaj v Rimu, bode „Danica“ prihodnjič jela popisovati, ker g. Heidrih je prinesel seboj izvirne pomočke. Gospod sakristan ne more dopovedati, kako imenitne, ginljive in častitljive so bile te opravila. — Tudi „popotovanje na Jutrovo“, ki so ga druge tvarine odrinile, bomo gledali nadalje toliko bolj urno nadaljevati.

V ljubljanski škofii. Faro Kranjskogorsko je c. k. deželna vlada podelila č. g. Bl. Arteljnu, lokalistu na Selih, in Sela so razpisane 3. julija t. l. — Umerl je vis. čast. o. gvard. Ferdinand Gecelj 5. t. m. R. I. P.!